

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quęstio 1. Quomodo Dominus debita exigit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

QVÆSTIO I.

An semper adsit congregatis in nomine suo?

§. 1. **I**n nomine Christi congregari, est conuenire eius auctoritate, ad eius gloriam, ut caput & Dominum ipsum agnoscant. Conciliorum auctoritatem hisce verbis semper sancti Patres, imo ipsa Concilia probant: si enim duobus tantum promittitur, cur non toti Ecclesiæ? At vero in Concilio generali omnis Ecclesiæ conuenit, in prouinciali pars, sed capite suo iuncta: nam Pontificis consensu conuenit, & confirmatione roboratur, Caluinus Conciliorum auctoritatem abrogat, quod incertum sit, conueniant ne in nomine Christi, atque illa ipsa non modo Confessores, & Episcopos sanctos habuerunt, verum etiam multos martyrio candidatos, & post occisos, de quibus dubitare non licet, an conuenierint in nomine Christi, si passi sunt pro Christo.

VERSVS 21. 22.

Ideo assimilatum è regnum cælorum homini regi qui voluit rationem ponere cum seruis suis.

QVÆSTIO I.

Quoties proximo remittendum?

§. 1. **C**um Petrus sibi, suisque facultatem ligandi & soluendi concedendam audisset, de usu potestatis dubitat. Crebra enim sunt iniuriæ & nimia indulgentia ad deteriora videtur incitamentum esse. Certe igitur aliquid statui desiderat, Ideoque & certum ponit numerum. Septies vero in die cadit iustus ita etiam septies remitti posse existimat. *Vsq̃ septies* inquit Syrus, לשבע זבין *Lashabagh, Zabim*, ad septem tempora, seu vices septem. regebat eundem numerum, quia Petrus illum quasi nimis magnum proposuit. Itaque in decuplum non modo, sed in centuplum auget, ut sit 70. per 7. multiplicata, vel 77. tantum. Græcus ἐβδομηκοντάκις ἑπτά. Itaque 490. vices, hoc est quotiescunque peccarit. August. serm. 15. de serm. dom. Peccat semel ignoui, peccat secundo, & tertio ignoui, quarto vapulet. Corripimus verbis, & si opus est verberibus, sed delictum dimittimus, culpam de corde abijcimus, ut si per charitatem imponatur disciplina, de corde leuitas non recedat. Si tantum ab hominibus exigit clementiam quanta est in Deo? Syrus habet שבע זבין לשבע זבין *Lashabaghin, Zabnin, shebagh*. ad septuaginta vices, septem Septem. Hebraei eodem modo solent loqui. לשבעים פעמים שבעה שבעה *Lashibghim paghamim, shibgha, shibgha*. Septuaginta vicibus, septies, septies seu septem septem.

Quemadmodum autem omnes sibi conciliati sunt & amici, sibi; cupiunt ignosci, ita in alios duri sunt, iniurias enim sibi illatas æstimant, non item quibus alios agitant. Luc. 7. 4. Si septies peccauerit in te, & septies conuersus ad te dicens: Pœnitent me, remitte ei: Hoc Christus dixit, deinde addidit seu explicuit, non tantum septies sed septuagies septies. Sæpissime igitur condonari Deus vult, nunquam iram retineri.

§. 2. Lucas penitentiam requirit, quibus ex verbis nonnulli odisse sibi & persequi inimicos permittunt nisi illi respiciant. Errant illi: inimicos enim diligere oportet, etsi persistant in pertinacia, & indices illudere vobis, novas offensiones accumulando pergant, non tamen opus est, aut vos iustos & sanctos, quodque gratiam consecuti sunt, existimare, aut illis fidere, atque in familiaritatem recipere.

Quomodo autem læsos vltro deprecari fas sit, docet S. Hieronym. in Psal. 119. explicans illud. *Relinque iram tuam ad altare.*

Nulia enim oblatio Deo facta grata est, quam odium proximi, & simultas inficit. Nulla gratior quæ Dei causa proximo remittere. Deo enim vel seueritatis, vel misericordiæ legem dictare videtur, qui vel inexorabilis fratri non vult ignoscere, vel facilis omnia donat.

§. 3. Nouatianorum & Anabaptistarum superbam pertinaciam hoc Elogio patres, & Ecclesiastici tractatores fulminarunt de quibus crebro actum est.

VERSVS 23.

Tunc accedens Petrus ad eum dixit:

Domine quoties peccabit in me frater meus & dimittam ei: vsq̃ septies? Dicit illi Iesus: Non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagies septies.

QVÆSTIO I.

Quis Rex?

§. 1. **D**eus ipse rex est ex lege comparationis, quod enim cum suis debitoribus Rex agit, hoc & Christus cum suis. Pollux. l. 9. c. 9. Atticum talentum ait esse sex millium drachmarum atticarum, Babylonium millium septem. Aginæum decem millium. Syrum mille & quingentarum iuxta atticæ drachmæ rationem: hic ingens precium significatur, cui soluendo si ruus non esset. Similitudinis vis præcipue in eo consistit: quod Dominus & seruus comparatur, deinde conserui. Dominus seruo ingentem summam donat. Seruus conseruum exigui precij causa suffocet, & in carcerem conijcit.

VERSVS 24. 25. 26.

Et cum cepisset rationem ponere, oblatus est ei vnus, qui debebat ei decem millia talenta. Cum autem non haberet unde redderet, iussit eum Dominus eius venundari, & uxorem eius & filios & omnia quæ habebat, & reddi. Procidens autem seruus ille orabat eum dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.

QVÆSTIO I.

Quomodo Dominus debita exigit?

§. 1. **M**agnam seueritatem præfert ut ius suum ostendat & seruum suæ conditionis admo- neant, alioqui mitiore sententia supplicij condonat omnia, ita Deus quoque ius suum ostendisse contentus facile ignoscit penitentibus, & veniam rogantibus, seruus ille ponitur qui prouinciam aliquam administravit, ac inde plurima debita contraxit. Debitores Romæ addicebantur, dabatur in nexum, crudelis lex quæ diuidebat, lege duobus decem tabularum plures creditores, corpus sequebatur. Gellius noctium Atticæ lib. 20. capite 1. in extremo

Extremo ergo rigore iussit agi, ut meritum suum servus agnosceret, nam tanta debita non erant futura sine culpa servi. Omnia non poterat, sed spondebat, quod poterat in præsens. Debitum δὲ αὐτοῦ mutuum, & alienum quocunque modo contractum, quod non ster vertit, ratione ponere: in Syro est *למא* ab recipere, ad hoc enim rationem ponebat, ut illi darent, ille reciperet. v. 18. est in plerisque *ἐν* pro *ἐν*. v. 19. in latinis plerisque abest illud *ἐν* τῶν πέντε αὐτῶν, in *petra eius*. In Syriaco etiam habetur. Denarius Hebræus, sed *denaria* etiam vocabant ex consuetudine Romanorum, continebat 96. grana hordei ponderis, i. 6. Drachmas,isque maior denarius erat. argenteum denarium fuisse 6. obolos atticos, octo aureos centum fecisse tradunt.

VERSUS 34.

*Et iratus Dominus eius tradidit eum
tortoribus quoadusq; redderet vniuersum debitum.*

QVÆSTIO I.

Quæ pena servi?

§. 1. *VT omnia redderet quæ cum non posset, æternum debuit, ideoque in carcere perman-*

sit. Alioqui si minor summa, persolvere potuisset. Deus quoque tum omnia ad extremum exigit cum in proximos crudelis quispiam esse cepit. Sic enim pater celestis faciet, nisi remisistis quisque proximo de corde suo. Græce additur *παρακαταθήκατε τὰ δανειὰ, ἵνα ὑμεῖς ὑμῶν τὰ ὀφειλόμενα λάβετε*, peccata eorum, sic etiam Syrus.

§. 2. Origenista mille annos pænarum & deinde finem fore ex hoc loco sine ratione docebat, hic enim traditur æternis tormentis. Ita Chryl. in hunc locum. Quia enim beneficijs melior fieri non potuit, subigitur tormentis.

§. 3. Non exigit pœnas culpæ semel remissa Deus. Sed misericordiam negat illi qui non fecit misericordiam. Iacob. 2. 13. Verū humana ad diuina accommodat Christus. Rex enim ille nequam seruū in carcerem detruxit ob crudelitatem, ut qui conseruum suffocavit & vi in carcerem rapuerit. Iniquitatem enim & crudelitatem corrigere regis erat. Non fecit tamen, seruo iniuriam; nam carcerem merito hanc conditionem ponit, ut non exeat nisi debitum persoluat. Si enim ei, qui in vinculis est, dici multa potest centum aureorum, ut non nisi illa data exeat, pari ex causa cogi potest ut debitum centum aureorum ante condonatum exoluat, quo non redditur irrita vetus remissio, sed noua pœna imponitur, quæ in hoc seruo, crimini est accommodata & quasi ex lege Talionis posita.

* *

CAPVT XIX.

T factum est, cum consummasset Iesus sermones istos, migravit à Galilea, & venit in fines Iudææ trans Iordanem. 2. & secuti sunt eum turba multa, & curauit eos ibi. 3. Et accesserunt ad eum Pharisei tentantes eum, & dicentes: Si licet homini dimittere uxorem suam, quacunque causa? 4. Qui respondens, ait eis: Non legistis, quia qui fecit hominem ab initio, masculum, & feminam fecit eos: & dixit: 5. Propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori suæ, & e-
runt duo in carne vna. 6. Itaque iam non sint duo, sed vna caro. Quod ergo Deus coniunxit, homo non sepat. 7. Dicunt illi: Quid ergo Moyses mandauit dare libellum repudiij, & dimittere? 8. Ait illis: Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras: ab initio autem non fuit sic. 9. Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, machatur. 10. Dicunt ei discipuli eius: Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere. 11. Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. 12. Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt: & sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: & sunt eunuchi, qui se castrauerunt propter regnum celorum. Qui potest capere capiat. 13. Tunc oblatis sunt ei paruuli, ut manus eis imponeret, & oraret. Discipuli autem increpabant eos. 14. Iesus vero ait eis: Sinite paruulos, & nolite eos prohibere ad me venire: talium est enim regnum celorum. 15. Et cum imposuisset eis manus, abiit inde. 16. Et ecce vnus accedens, ait illi: Magister bone, quid boni faciam ut habeam vitam æternam? 17. Qui dixit ei: Quid me interrogas de bono? Vnus est bonus, Deus. Si autem vis in vitam ingredi, serua mandata. 18. Dicit illi: Quæ? Iesus autem dixit: Non homicidium facies: Non adulterabis: Non facies furtum: Non falsum testimonium dices: 19. Honor a patrem tuum, & matrem tuam, & diliges proximum tuum sicut teipsum. 20. Dicit illi adolescens: Omnia hæc custodiui à iuuentute mea, quid adhuc mihi deest? 21. Ait illi Iesus: Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus: & habebis thesaurum in cælo: & veni, sequere me. 22. Cum audisset autem adolescens verbum, abiit tristiter: erat enim habens multas possessiones. 23. Iesus autem dixit discipulis suis: Amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnum celorum. 24. Et iterum dico vobis: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam diuitem intrare in regnum celorum. 25. Auditis autem his discipuli mirabantur valde dicentes: Qui ergo poterit saluus esse? Aspiciens autem Iesus, dixit illis: Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibilia sunt. 27. Tunc respondens Petrus, dixit ei: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te: quid ergo eris nobis? 28. Iesus autem dixit illis. Amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis suæ: sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel. 29. Et omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. 30. Multi autem erunt primi nouissimi, & nouissimi primi.